

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

18. října 2012 *

„Nesplnění povinnosti státem — Znečištění a škodliviny — Čištění městských odpadních vod —
Směrnice 91/271/EHS — Články 3, 4 a 10 — Příloha I písm. A a B“

Ve věci C-301/10,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti na základě článku 258 SFEU, podaná dne 16. června 2010,

Evropská komise, zastoupená S. Pardo Quintillán, A.-A. Gilly a A. Demeneix, jako zmocněnkyněmi,
žalobkyně,
proti

Spojenému království Velké Británie a Severního Irska, zastoupenému L. Seeboruthem, jako zmocněncem, ve spolupráci s D. Andersonem, QC, S. Ford, barrister a B. McGurkem, barrister,
žalovanému,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení A. Tizzano, vykonávající funkci předsedy prvního senátu, A. Borg Barthet (zpravodaj), M. Ilešič, J.-J. Kasel a M. Berger, soudci,

generální advokát: P. Mengozzi,

vedoucí soudní kanceláře: K. Sztranc-Sławiczek, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 10. listopadu 2011,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 26. ledna 2012,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Svou žalobou se Evropská komise domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Spojené království Velké Británie a Severního Irska tím, že nezajistilo zřízení vhodných stokových soustav odpadních vod podle čl. 3 odst. 1 a 2 a přílohy I A směrnice Rady 91/271/EHS ze dne 21. května 1991 o čištění městských odpadních vod (Úř. věst. L 135, s. 40; Zvl. vyd. 15/02, s. 26) ve Whitburn, jakož i v londýnských

* Jednací jazyk: angličtina.

čtvrtích Beckton a Crossness, a též nezajistilo vhodné čištění odpadních vod v čistírnách odpadních vod v londýnských čtvrtích Beckton, Crossness a Mogden podle čl. 4 odst. 1 a 3, článku 10 a přílohy I B směrnice 91/271, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z těchto ustanovení.

Právní rámec

- 2 Směrnice 91/271 se podle svého článku 1 týká odvádění, čištění a vypouštění městských odpadních vod a čištění a vypouštění odpadních vod z určitých průmyslových odvětví. Cílem této směrnice je ochrana životního prostředí před nepříznivými účinky vypouštění výše uvedených odpadních vod.

- 3 Článek 2 směrnice 91/271 stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

1. „městskými odpadními vodami“ splašky nebo směs splašků, průmyslových odpadních vod nebo dešťových vod;

[...]

5. „stokovou soustavou“ kanalizační systém shromažďující a odvádějící městské odpadní vody;

6. „1 PE (populačním ekvivalentem)“ zatížení vyjádřené jako produkce organického biologicky odbouratelného znečištění, která odpovídá pětidenní biochemické spotřebě kyslíku (BSK₅) 60 g O₂/den;

[...]“

- 4 Článek 3 směrnice 91/271 stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby byly všechny aglomerace vybaveny stokovými soustavami městských odpadních vod, a to nejpozději do:

- 31. prosince 2000 u aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 15 000 PE

[...]

2. Stokové soustavy podle odstavce 1 musí vyhovovat požadavkům přílohy I A. [...]“

- 5 Článek 4 této směrnice zní:

„1. Členské státy zajistí, aby městské odpadní vody odváděné stokovými soustavami byly před vypouštěním podrobeny sekundárnímu čištění nebo jinému rovnocennému čištění, a to nejpozději do:

- 31. prosince 2000 u všech vypouštění z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 15 000 PE,

[...]

3. Vypouštění z čistíren městských odpadních vod podle odstavců 1 a 2 musí vyhovovat požadavkům uvedeným v příloze I B. [...]

4. Zatížení vyjádřené v PE se vypočte z maximálního průměrného týdenního zatížení na vstupu do čistírny odpadních vod během roku s vyloučením neobvyklých situací, jako jsou například situace vyvolané silnými dešti.“

6 Článek 10 směrnice 91/271 stanoví:

„Členské státy zajistí, aby byly čistírny městských odpadních vod, stavěné způsobem vyhovujícím požadavkům článků 4, 5, 6 a 7, projektovány, budovány, provozovány a udržovány tak, aby byla zaručena jejich dostatečná účinnost za všech běžných místních klimatických podmínek. Při projektování čistíren se vezmou v úvahu sezonní rozdíly zatížení.“

7 Příloha I směrnice 91/271, nadepsaná „Požadavky na městské odpadní vody“, v písmeni A, nadepsaném „Stokové soustavy“, stanoví:

„Stokové soustavy berou v úvahu požadavky čištění odpadních vod.

Projektování, výstavba a udržování stokových soustav se provádí v souladu s nejlepšími technickými znalostmi, nepřináší-li to nadměrné náklady, zejména pokud jde o:

- objem a charakter městských odpadních vod,
- předcházení průsakům,
- omezování znečištění recipientů v důsledku silných dešťů.“

8 Poznámka pod čarou 1 přílohy I A směrnice 91/271 připojená k nadpisu „Stokové soustavy“ zní takto:

„Vzhledem k tomu, že v praxi není vždy možné vybudovat stokovou soustavu a čističku odpadních vod tak, aby bylo možno čistit všechny odpadní vody během situací, jako jsou např. neobvykle silné deště, rozhodnou členské státy o opatřeních omezujících znečištění z dešťových přívalů. Taková opatření by mohla být založena na poměrech zředování nebo kapacitách vzhledem k průtoku za suchého počasí, nebo by mohla vymezit určitý přijatelný počet přelití za rok.“

9 Příloha I B směrnice 91/271, nadepsaná „Vypouštění z čistíren městských odpadních vod do recipientů“, stanoví požadavky, které musejí splňovat vypouštění z čistíren městských odpadních vod do recipientů. Poznámka pod čarou přílohy I A této směrnice, citovaná v předcházejícím bodě, se opakuje v příloze I B uvedené směrnice.

Postup před zahájením soudního řízení

10 Komise obdržela stížnost týkající se přečerpávací stanice ve Whitburn Steel, jakož i jiné stížnosti týkající se nadměrných přelití v důsledku silných dešťů v jiných částech Spojeného království.

11 Komise dne 3. dubna 2003 zaslala Spojenému království výzvu dopisem, ve které uvedla, že přečerpávací stanice ve Whitburn Steel nesplňuje povinnosti týkající se odvádění městských odpadních vod uložené čl. 3 odst. 1 a 2 a přílohou I A směrnice 91/271.

12 V odpovědi ze dne 3. června 2003 Spojené království uvedlo, že dotyčná aglomerace splňuje povinnosti týkající se odvádění uvedené v článku 3 směrnice 91/271. Nicméně připustilo, že v návaznosti na dodatečné výzkumy týkající se stokových soustav v daném odvětví je nezbytné zlepšit průtok tohoto systému. Navíc Spojené království vysvětlilo, že se podmínky pro povolení k vypouštění uložené

vodohospodářské společnosti provozující přečerpávací stanici odpadních vod ve Whitburn Steel změnily, takže se měl snížit počet vypouštění. Tato zlepšení měla být dokončena nejpozději do 31. března 2004.

- 13 Komise dne 21. března 2005 zaslala Spojenému království druhou výzvu dopisem, v níž uvedla, že stokové soustavy a čištění městských odpadních vod v oblasti Londýna nesplňují povinnosti týkající se odvádění a čištění městských odpadních vod uložené čl. 3 odst. 1, čl. 4 odst. 1 a 3, článkem 10 a přílohou I písm. A a B směrnice 91/271. Komise upřesnila, že i v obdobích mírných dešťů jsou nevyčištěné odpadní vody vypouštěny do Temže a že není předvídáno žádné bezprostřední opatření, které by vyřešilo tento problém, jenž přetrvává, ba zhoršuje se.
- 14 V odpovědi ze dne 20. května 2005 Spojené království vysvětlilo, že stoková soustava odpadních vod v Londýně je smíšeným systémem, který odvádí a převádí jak domácí a průmyslové odpadní vody, tak dešťové vody z nádrže o rozměru 557 km², aby byly před vypuštěním do Temže podrobeny sekundárnímu čištění v čistírnách odpadních vod v Beckton, Mogden, Crossness, Long Reach a Riverside. Spojené království nicméně uznalo, že v období dešťů existují problémy související s objemem, zatížením a frekvencí vypouštění způsobené přelitím, a oznámilo své rozhodnutí vypracovat strategickou studii ústí řeky Temže („Thames Tideway Strategic Study“, dále jen „TTSS“) za účelem posouzení účinků těchto vypouštění na životní prostředí.
- 15 Pokud jde o povinnosti zajistit vhodné čištění městských odpadních vod, Spojené království prohlásilo, že přestože budou co nejdříve provedena zlepšení, čistírny odpadních vod, které obsluhují londýnskou aglomeraci, splňují požadavky stanovené směrnicí 91/271 od 31. prosince 2000. Dále Spojené království vysvětlilo, že vypouštění, ke kterým došlo v srpnu 2004, byla důsledkem neobvykle silných dešťů.
- 16 Vzhledem k tomu, že Komise nepovažovala odpověď Spojeného království za uspokojivou, zaslala tomuto členskému státu dopisem ze dne 10. dubna 2006 odůvodněné stanovisko, ve kterém uvedla, že podle jejího názoru nesplnil tento členský stát povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 3 odst. 1 a 2 a přílohy I A směrnice 91/271 v případě lokality Whitburn, a povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 3 odst. 1, čl. 4 odst. 1 a 3, článku 10, jakož i přílohy I písm. A a B směrnice 91/271 v případě devíti čistíren odpadních vod, které obsluhují oblast Velkého Londýna.
- 17 V odpověď na uvedené odůvodněné stanovisko Spojené království dopisem ze dne 15. června 2006 namítalo, že všechny stokové soustavy a čistírny odpadních vod, které obsluhují Whitburn a městskou aglomeraci Sunderland, jsou v souladu se směrnicí 91/271.
- 18 V návaznosti na schůzku, která se konala dne 6. července 2007 mezi zástupci Komise a zástupci Spojeného království, tento členský stát tuto otázku objasnil v dopise ze dne 23. října 2007.
- 19 Pokud jde o situaci v Londýně, Spojené království odpovědělo, že přestože musejí být provedena zlepšení v čistírnách odpadních vod v Beckton, Crossness a Mogden, neznamená to, že by tyto čistírny porušovaly směrnici 91/271. Spojené království tím, že připustilo možnost těchto zlepšení, pouze ukázalo svůj záměr zvýšit úroveň ochrany životního prostředí.
- 20 Na schůzce dne 26. ledna 2007 jednali zástupci Komise a Spojeného království o dvou možných variantách pro Londýn, které navrhla zpráva TTSS, a Spojené království se rozhodlo zvolit variantu jediného tunelu o délce 30 km podél Temže a samostatného tunelu pro přitékající řeku Lee. Celý projekt měl být dovršen před rokem 2020.
- 21 Vzhledem k tomu, že Komise ani po dvou doplňujících dopisech ze dne 29. června 2007 a 4. února 2008 zasláných Spojeným královstvím nepovažovala odpovědi tohoto státu za uspokojivé, zaslala dopisem ze dne 1. prosince 2008 dodatečné odůvodněné stanovisko, kterým upřesnila svůj výklad směrnice 91/271 co se týče povinností členských států kontrolovat vypouštění městských odpadních

vod z odlehčovacích komor. Komise rovněž potvrdila obavy, které měla ohledně nedostatečnosti stokových soustav zřízených v okolí Whitburn, stokových soustav v Beckton a Crossness, jakož i čistíren odpadních vod v Mogden, Beckton a Crossness.

- 22 Komise se však rozhodla, že nebude pokračovat v řízení zahájeném ve vztahu ke stokovým soustavám a čistírnám odpadních vod v Beddington, Esher, Crawley, Deephams, Hogsmill, Long Reach a Riverside. Komise tudíž vyzvala Spojené království k přijetí opatření nezbytných k tomu, aby tomuto dodatečnému stanovisku vyhovělo ve lhůtě dvou měsíců od jeho oznámení.
- 23 Poté následovala korespondence a několik schůzek mezi Komisí a Spojeným královstvím, avšak k řešení se nedospělo.
- 24 Vzhledem k tomu, že Komise stále nebyla s odpovědí Spojeného království spokojena, rozhodla se podat projednávanou žalobu.

K žalobě

Argumentace účastníků řízení

- 25 Hlavní body nesouhlasu mezi Komisí a Spojeným královstvím se týkají výkladu směrnice 91/271.
- 26 Podle Komise mají členské státy povinnost dbát na to, aby stoková soustava byla projektována a budována tak, aby odváděla všechny městské odpadní vody vyprodukované aglomerací, kterou obsluhuje, a dbát na jejich převádění za účelem jejich čištění. Kapacita stokové soustavy musí být tedy způsobilá zohlednit přírodní klimatické podmínky (sucho, vlhko nebo bouřky), jakož i takové sezónní změny, jako představují nerezidenti, turisté a sezónní hospodářské činnosti.
- 27 Má za to, že „přelití v důsledku silných dešťů“, na která odkazuje příloha I A směrnice 91/271, jsou nedílnou součástí stokových soustav a čistíren městských odpadních vod. Tato směrnice musí být vykládána v tom smyslu, že stanoví absolutní povinnost zamezit vypouštění z odlehčovacích komor, vyjma mimořádných okolností. Tento přístup je totiž ozřejměn poznámkou pod čarou 1 přílohy I A směrnice 91/271, která stanoví, že v praxi není možné odvádět a čistit všechny odpadní vody „během situací, jako jsou např. neobvykle silné deště“.
- 28 K prokázání, že se jedná o nesplnění povinnosti uložené směrnicí 91/271, Komise zdůrazňuje faktory, jako je frekvence a objem vypouštění. Na rozdíl od toho, čeho se obává Spojené království, tak Komise nenavrhuje striktní pravidlo 20 vypuštění, nýbrž zdůrazňuje, že čím častěji odlehčovací komora vypouští, zejména v obdobích vyznačujících se výlučně mírnými dešti, tím je pravděpodobnější, že fungování této odlehčovací komory není v souladu se směrnicí 91/271.
- 29 Komise a Spojené království rovněž nejsou zajedno v tom, jaký dosahu je třeba přiznat pojmu „nejlepší technick[é] znalost[i], nepřináší-li to nadměrné náklady“ (dále jen „BTKNEEC“, jež je akronymem anglického výrazu „best technical knowledge not entailing excessive costs“) uvedenému v příloze I A směrnice 91/271.
- 30 Komise tvrdí, že tento pojem je třeba vykládat v kontextu směrnice 91/271, jejího účelu a jejích cílů, kterými je ochrana životního prostředí před nepříznivými účinky vypouštění odpadních vod.
- 31 Má za to, že pojem BTKNEEC umožňuje členským státům zvolit si mezi několika řešeními, která podporují dodržování ustanovení a splnění cíle směrnice 91/271, jako je vybudovat nové infrastruktury pro zadržování vod, zvětšit stávající infrastruktury, nebo odklonit dešťové vody, než mohou vstoupit do stokových soustav.

- 32 Podle Spojeného království musí být směrnice 91/271 vykládána v tom smyslu, že ponechává na členských státech, aby určily, jakým způsobem je třeba odvádět a čistit městské odpadní vody za účelem dosažení cíle této směrnice, kterým je ochrana životního prostředí před nepříznivými účinky vypouštění odpadních vod.
- 33 Spojené království má za to, že směrnice 91/271 musí být vykládána zejména z hlediska environmentálního dopadu vypouštění na recipienty.
- 34 Pokud jde o pojem „neobvykle silné deště“, Spojené království má za to, že skutečnost, že poznámka pod čarou 1 přílohy I A směrnice 91/271 výslovně uznává, že nebude možné zamezit vypouštění za zvláštních okolností, zejména při neobvykle silných deštích, neukládá absolutní povinnost zamezit vypouštění za jiných okolností. Domnívá se, že pro otázku, zda je vypouštění přiměřené za jiných okolností, musí být určující pojem „BTKNEEC“ a posouzení environmentálního dopadu vypouštění na recipienty.
- 35 Podle tohoto členského státu nestanoví směrnice 91/271 nic o okolnostech nebo o tom, jak často může k vypouštění do recipientů docházet. Pro posouzení, zda jsou stokové soustavy nebo čistírny odpadních vod v souladu se směrnicí 91/271, je třeba provést podrobné posouzení účinnosti dotyčné stokové soustavy nebo čistírny odpadních vod vyhodnocením environmentálního dopadu vypouštění na recipienty.
- 36 Pojem „dostatečná účinnost“ uvedený v článku 10 směrnice 91/271 musí být též posouzen ve světle cíle ochrany životního prostředí stanoveného v článku 1 této směrnice, a tedy v závislosti na dopadu na recipienty.
- 37 Ačkoliv metoda používaná Spojeným královstvím pro výpočet toho, co představuje jediné vypouštění, není Komisí zpochybňována, neřeší to podle tohoto členského státu problém související se skutečností, že se definice toho, co představuje vypouštění, může v jednotlivých členských státech lišit. Soudržnost politik jednotlivých členských států by tedy nebyla zajištěna, měl-li by být soulad se směrnicí 91/271 určován podle toho, zda a jak často k vypouštění došlo.
- 38 Navíc Spojené království tvrdí, že se Komise dopouští chyby, když při ověřování, zda jsou stokové soustavy a čistírny odpadních vod v souladu se směrnicí 91/271, vychází z objemu vypouštění.
- 39 Pokud jde konkrétně o aglomeraci Sunderland (Whitburn), Komise Spojenému království vytýká, že ke dni uplynutí lhůty stanovené v dodatečném odůvodněném stanovisku byly přebytečné vody v důsledku silných dešťů pocházející z části stokové soustavy v Sunderland umístěné ve Whitburn stále vypouštěny, a že tedy tento systém nebyl v souladu s článkem 3 a přílohou I A směrnice 91/271.
- 40 Přestože se frekvence vypouštění snížila (během let 2002 až 2004 od 56 do 91 vypouštění za rok a roční objem vypouštěných nevyčištěných městských odpadních vod od 359 640 m³ do 529 290 m³), stoková soustava stále nesplňuje požadavky směrnice 91/271, zejména s ohledem na blízkost vod ke koupání ve Whitburn a Seaham a četnost stížností podaných ke Komisi na odpady na plážích v okolí Whitburn.
- 41 Spojené království má za to, že tato přelití v důsledku silných dešťů jsou v souladu se směrnicí 91/271.
- 42 Spojené království má rovněž za to, že vody ke koupání v okolí Whitburn byly posouzeny jako vyhovující směrnicí Rady 76/160/EHS ze dne 8. prosince 1975 o jakosti vod ke koupání (Úř. věst. L 31, s. 1; Zvl. vyd. 15/01, s. 26), a že jsou tak v souladu se směrnicí 91/271. Mimoto odpady pravděpodobně nepocházejí z Whitburn, nýbrž z Tyne, kde byly odlehčovací komory vybaveny filtry až na konci března 2010.

- 43 Pokud jde o londýnskou aglomeraci, Komise vytýká Spojenému království frekvenci a množství vypouštění nevyčištěných odpadních vod ze stokových soustav v Beckton a Crossness a z čistíren odpadních vod v Beckton, Crossness a Mogden, jež dosahují takového rozměru, že porušují články 3 a 4, jakož i přílohu I A směrnice 91/271, a to zejména proto, že k těmto vypouštěním dochází i během období mírných dešťů.
- 44 Komise je navíc názoru, že článek 10 směrnice 91/271 vyžaduje, aby čistírny městských odpadních vod stavěné způsobem vyhovujícím požadavkům článku 4 uvedené směrnice byly projektovány, budovány, provozovány a udržovány tak, aby byla zaručena jejich dostatečná účinnost za všech běžných místních klimatických podmínek.
- 45 Spojené království má za to, že tyto čistírny odpadních vod splňují ustanovení směrnice 91/271.
- 46 Spojené království rovněž poznamenává, že londýnská stoková soustava je velmi stará a byla postupně modernizována od roku 1875. Od přijetí směrnice 91/271 byly vypracovány a realizovány studie ke zlepšení. Mimoto rozsah a výjimečná povaha prací, které jsou na Temži prováděny, dosahující 4,4 miliardy GBP, vyžadují mnoho času. Spojené království se domnívá, že dlouhodobá realizace ambiciózního řešení ho nemůže penalizovat.

Závěry Soudního dvora

K výkladu směrnice 91/271

- 47 Jak vyplývá z čl. 1 druhého pododstavce, cílem směrnice 91/271 je ochrana životního prostředí před nepříznivými účinky vypouštění městských odpadních vod (viz zejména rozsudek ze dne 23. září 2004, Komise v. Francie, C-280/02, Sb. rozh. s. I-8573, bod 13).
- 48 Cíl sledovaný směrnicí 91/271 je širší, než je samotná ochrana vodních ekosystémů, a směřuje k ochraně člověka, fauny, flóry, půdy, vody, vzduchu a krajiny před všemi podstatnými negativními dopady urychleného růstu řas a vyšších rostlin v důsledku vypouštění městských odpadních vod (výše uvedený rozsudek Komise v. Francie, bod 16).
- 49 Právě ve světle tohoto cíle, avšak i článku 191 SFEU je třeba vykládat pojem „dostatečná účinnost“ uvedený v článku 10 směrnice 91/271, pojem „neobvykle silné deště“ zmíněný v poznámce pod čarou 1 přílohy I uvedené směrnice a pojem „nejlepší technick[é] znalost[i], nepřináší-li to nadměrné náklady“ („BTKNEEC“) citovaný v písmenu A přílohy I téže směrnice.
- 50 Pokud jde zaprvé o pojem „dostatečná účinnost“, jenž se týká pouze čistíren odpadních vod, je nutno konstatovat, že ho nevymezuje žádný číselný údaj, jelikož článek 10 směrnice 91/271 pouze stanoví, že čistírny odpadních vod musejí mít „dostatečn[ou] účinnost za všech běžných místních klimatických podmínek“, přičemž se při projektování těchto zařízení vezmou v úvahu sezónní rozdíly zatížení.
- 51 V této souvislosti Soudní dvůr již shledal existenci nesplnění povinnosti v případech, kdy míra odvádění městských odpadních vod nebo jejich čištění dosahovaly 80 %, nebo dokonce 90 % existujícího zatížení (rozsudky ze dne 7. května 2009, Komise v. Portugalsko, C-530/07, Sb. rozh. s. I-78, body 28 a 53, jakož i ze dne 14. dubna 2011, Komise v. Španělsko, C-343/10, body 56 a 62).
- 52 Vzhledem k cíli sledovanému směrnicí 91/271, jenž byl připomenut v bodech 47 a 48 tohoto rozsudku, nečištění městských odpadních vod nemůže být připuštěno za běžných klimatických a sezónních podmínek, jinak by směrnice 91/271 byla zbavena svého smyslu.

- 53 Je nesporné, že aby bylo dosaženo cíle ochrany životního prostředí, musí se pojem „dostatečná účinnost“, ač není vyjádřen číselnou hodnotou, chápat tak, že znamená, že za běžných klimatických podmínek a při zohlednění sezónních rozdílů musejí být všechny městské odpadní vody odváděny a čištěny.
- 54 V důsledku toho může být nečištění městských odpadních vod tolerováno pouze za okolností vymykajících se běžným podmínkám a pravidelné vypouštění nevyčištěných městských odpadních vod by bylo v rozporu se směrnicí 91/271.
- 55 Pokud jde zadruhé o pojem „neobvykle silné deště“ uvedený v poznámce pod čarou 1 přílohy I směrnice 91/271, je třeba zdůraznit, že tento pojem se vztahuje na stokové soustavy uvedené v článku 3 této směrnice, jakož i na čistírny odpadních vod uvedené v článku 4 této směrnice.
- 56 Uvedenou poznámkou pod čarou unijní zákonodárce uznal, že existují situace, kdy nebudou moci být odvedeny nebo čištěny všechny městské odpadní vody. Konkrétně konstatoval, „že v praxi není vždy možné vybudovat stokovou soustavu a čistírnu odpadních vod tak, aby bylo možno čistit všechny odpadní vody“, a stanovil, že neodvádění nebo nečištění odpadních vod může být tolerováno během „situací, jako jsou např. neobvykle silné deště“. V tomto případě nicméně přísluší členským státům, aby rozhodly „o opatřeních omezujících znečištění z dešťových přívalů“.
- 57 Je však nutno konstatovat, že výraz „neobvykle silné deště“ je uveden v poznámce pod čarou 1 přílohy I směrnice 91/271 pouze příkladmo, jelikož tomuto výrazu předchází slovní spojení „během situací, jako jsou např.“ Neodvádění nebo nečištění odpadních vod tak může být rovněž připuštěno v jiných situacích.
- 58 Na rozdíl od toho, co tvrdí Spojené království, však cíl sledovaný směrnicí 91/271 neumožňuje domnívat se, že k těmto jiným situacím dochází běžně a pravidelně, a to tím spíše, že výraz „neobvykle“ nasvědčuje tomu, že k neodvádění nebo nečištění odpadních vod nemůže docházet za běžných podmínek.
- 59 Argumentaci Spojeného království směřující k připuštění, že k vypouštění může docházet i mimo výjimečné situace, tudíž nelze přijmout.
- 60 Mimoto je třeba upřesnit, že pokud se členský stát ocitne ve výjimečné situaci, která mu neumožňuje odvést nebo vyčistit odpadní vody, musí přijmout vhodná opatření k omezení znečištění v souladu s poznámkou pod čarou 1 přílohy I směrnice 91/271.
- 61 Kromě toho, jelikož pojem „neobvykle silné deště“ není touto směrnicí definován, Komise je v rámci kontroly dodržování unijního práva oprávněna přijmout hlavní zásady, a jelikož Soudní dvůr nemá pravomoc k číselnému vyjádření povinností stanovených směrnicí 91/271, musí se tedy pojem „neobvykle silné deště“ posoudit ve světle všech kritérií a podmínek stanovených touto směrnicí, a zejména pojmu BTKNEEC.
- 62 Zatřetí i pojem BTKNEEC, jenž je zmíněn v příloze I A směrnice 91/271, musí být stejně jako jednotlivé pojmy uvedené ve směrnici 91/271 a zmíněné výše posuzován s ohledem na cíl ochrany životního prostředí. Stejně tak je třeba poznamenat, že povinnosti plynoucí z této směrnice, které stanoví odvádění a čištění všech odpadních vod, vyjma případů výjimečných nebo nepředvídatelných událostí, musejí být dodrženy k datu stanovenému uvedenou směrnicí.
- 63 I když je pojem BTKNEEC uveden v příloze I A směrnice 91/271 pouze pro stokové soustavy, představuje nicméně pojem inherentní všem ustanovením směrnice 91/271 směřujícím k zajištění jejího cíle ochrany životního prostředí, aniž dochází k příliš striktnímu použití stanovených pravidel.

Tento pojem se tak bude muset vztahovat i na čistírny odpadních vod v rozsahu, v němž v některých případech umožňuje vypouštění nevyčištěných odpadních vod, přestože mají nepříznivé účinky na životní prostředí.

- 64 Pojem BTKNEEC tedy umožňuje zajistit dodržování povinností plynoucích ze směrnice 91/271, aniž členským státům ukládá neproveditelné povinnosti, které by nemohly splnit nebo s jejichž splněním by se pojily nepřiměřené náklady.
- 65 Aby však nebyla porušena zásada připomenutá v bodě 53 tohoto rozsudku, podle které musejí být všechny odpadní vody odváděny a čištěny, je třeba, aby se členské státy dovolávaly existence takových nepřiměřených nákladů pouze výjimečně.
- 66 K tomuto je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury se členský stát nemůže dovolávat praktických nebo správních obtíží, aby odůvodnil nedodržení povinností a lhůt stanovených směrnicí. Stejně je tomu v případě finančních obtíží, které musí členské státy překonat přijetím příslušných opatření (rozsudek ze dne 30. listopadu 2006, Komise v. Itálie, C-293/05, bod 35 a citovaná judikatura).
- 67 Pojem BTKNEEC je třeba zkoumat porovnáním nejnovější technologie a předpokládaných nákladů na straně jedné a přínosů, které účinnější stoková soustava nebo čistírna odpadních vod může představovat, na straně druhé. V tomto kontextu nemohou být vzniklé náklady nepřiměřené ve vztahu k přínosům.
- 68 V této souvislosti budou muset být zohledněny, jak tvrdí Spojené království, dopady vypouštění nevyčištěných odpadních vod na životní prostředí, a zejména na recipienty. Důsledky těchto vypouštění pro životní prostředí tak umožní posoudit přiměřenost nákladů, které musejí být vynaloženy na práce nezbytné pro to, aby všechny městské odpadní vody byly vyčištěny, ve vztahu k přínosu pro životní prostředí.
- 69 V případě, kdy se odvádění a čištění všech odpadních vod ukáže nemožným nebo obzvláště složitým, bude na daném členském státě, aby předložil důkaz o tom, že jsou podmínky pro uplatnění pojmu BTKNEEC splněny.
- 70 Podle judikatury Soudního dvora sice platí, že je na Komisi, aby v rámci řízení o nesplnění povinnosti podle článku 258 SFEU prokázala existenci tvrzeného nesplnění povinnosti. Komise tedy musí Soudnímu dvoru předložit poznatky nezbytné k přezkoumání existence tohoto nesplnění povinnosti, a nemůže se opírat o žádnou domněnku (viz zejména rozsudky ze dne 26. dubna 2005, Komise v. Irsko, C-494/01, Sb. rozh. s. I-3331, bod 41; Komise v. Portugalsko, uvedený výše, bod 32; ze dne 6. října 2009, Komise v. Finsko, C-335/07, Sb. rozh. s. I-9459, bod 46, a ze dne 10. prosince 2009, Komise v. Spojené království, C-390/07, bod 43).
- 71 Členské státy jsou nicméně podle čl. 4 odst. 3 SEU povinny usnadnit Komisi plnění jejího poslání, spočívajícího podle čl. 17 odst. 1 SEU zejména v dohlížení na provádění Smlouvy o FEU, jakož i aktů přijatých orgány na jejím základě. Je třeba zejména zohlednit skutečnost, že při přezkumu správného praktického použití vnitrostátních ustanovení určených k zajištění účinného provedení směrnice je Komise, jež nemá vlastní vyšetřovací pravomoc v této oblasti, z velké části odkázána na poznatky předložené případnými stěžovateli, jakož i dotyčným členským státem (viz zejména výše uvedené rozsudky Komise v. Irsko, body 42 a 43, jakož i Komise v. Spojené království, bod 44).
- 72 Z toho zejména plyne, že pokud Komise předložila dostatečné poznatky, z nichž jsou zjevné některé skutečnosti, ke kterým došlo na území žalovaného členského státu, tomuto členskému státu přísluší, aby podstatně a podrobně popřel předložené údaje a důsledky z nich vyplývající (viz výše uvedené rozsudky Komise v. Irsko, bod 44 a citovaná judikatura, jakož i Komise v. Spojené království, bod 45).

- 73 Pro účely přezkumu projednávané žaloby z toho plyne, že Soudní dvůr bude muset nejprve zkoumat, zda jsou vypouštění ze stokových soustav nebo z čistíren odpadních vod různých aglomerací Spojeného království důsledkem okolností, jež mají či nemají výjimečnou povahu, a není-li tomu tak, pak ověřit, zda Spojené království bylo s to prokázat, že jsou splněny podmínky pro použití ustanovení „BTKNEEC“.

Whitburn

- 74 Pokud jde o povinnost mít stokovou soustavu ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 91/271, je třeba úvodem připomenout, že podle ustálené judikatury se existence nesplnění povinnosti posuzuje vzhledem ke stavu, v němž se členský stát nacházel v době, kdy uplynula lhůta stanovená v odůvodněném stanovisku, a že změny, ke kterým došlo následně, nemohou být Soudním dvorem brány v úvahu (viz zejména výše uvedené rozsudky Komise v. Spojené království, bod 50, a Komise v. Španělsko, bod 54).
- 75 V této souvislosti je třeba podotknout, že dodatečné odůvodněné stanovisko ze dne 1. prosince 2008 stanovilo Spojenému království lhůtu dvou měsíců od oznámení tohoto stanoviska, aby splnilo povinnosti pro něj vyplývající ze směrnice 91/271. Je však třeba konstatovat, že k datu stanovenému v odůvodněném stanovisku stále docházelo k vypouštění nevyčištěných městských odpadních vod odlehčovací komorou. Spojené království nepopírá počet vypuštění ani jejich objem a pouze uvádí, že na rozdíl od tvrzení Komise nemohou odpady nalezené na plážích v okolí Whitburn pocházet ze stokové soustavy ve Whitburn, neboť podmořské potrubí používané pro vypouštění odpadních vod je vybaveno filtry o rozměru 6mm, a že tyto odpady pocházejí pravděpodobně z Tyne, kde byly odlehčovací komory vybaveny filtry až na konci března 2010.
- 76 Za účelem ověření, zda Spojené království nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z článku 3 a přílohy I A směrnice 91/271, jak to ve svém žalobním důvodu tvrdí Komise, bude třeba provést přezkum popsáný v bodě 73 tohoto rozsudku.
- 77 Zaprvé je nutno konstatovat, že podle dopisu ze dne 2. března 2005 zasláního Spojeným královstvím Komisi počet vypuštění odpadních vod za rok 2001 činil 310 při ročním objemu 561 240 m³ a že v období let 2002 až 2004 se tento počet pohyboval v rozmezí od 56 do 91 při objemech 359 640 až 529 290 m³. Stejně tak je třeba poznamenat, že v letech 2006 a 2008 se počet vypuštění odpadních vod pohyboval ročně v rozmezí od 25 do 47 vypuštění při objemu od 248 130 m³ do 732 150 m³ a při objemu 762 300 m³ za rok 2009. Komise tím, že své připomínky založila na frekvenci těchto vypouštění, jakož i jejich intenzitě, jasně prokázala, že k nim docházelo pravidelně jak před, tak po uplynutí lhůty stanovené v dodatečném odůvodněném stanovisku, jelikož takový počet vypuštění nemůže souviset s výjimečnými okolnostmi. Ostatně Spojené království ve svých připomínkách výjimečnou povahu těchto vypouštění neuplatňuje.
- 78 Zadruhé je třeba poukázat na to, že podle studie vypracované v roce 2010 je technologicky možné snížit počet vypouštění odpadních vod ze stokové soustavy ve Whitburn rozšířením již existujícího odváděcího tunelu, což Spojené království nepopíralo.
- 79 Pokud jde o náklady, které musejí být vynaloženy, jakož i o přínosy, z uvedené studie vyplývá, že rozšířením tunelu může být dosaženo zlepšení kvality recipientů o 0,3 % za předpokladu 20 vypuštění za rok.
- 80 Byť se zlepšení kvality vod jeví zanedbatelné a byť je, jak to tvrdí Spojené království, směrnice 76/160 dodržena, což může být zohledněno při celkovém přezkumu podmínek pro použití ustanovení „BTKNEEC“, je nutno konstatovat, že nikde v připomínkách účastníků řízení nebo ve zprávách nebo provedených studiích nejsou náklady na takové rozšíření tunelu zmíněny.

- 81 Soudní dvůr tak není s to přezkoumat, zda jsou náklady na takové práce ve skutečnosti neúnosné a nepřiměřené ve vztahu k přínosu pro životní prostředí.
- 82 Z toho plyne, že Spojené království právně dostačujícím způsobem neprokázalo, že by náklady na stavební práce spočívající ve zvýšení kapacity stokové soustavy byly nepřiměřené vzhledem ke zlepšení stavu životního prostředí.
- 83 Komise tedy správně shledala, že zřízení stokové soustavy ve Whitburn nesplňuje požadavky stanovené článkem 3 a přílohou I A směrnice 91/271.

Londýn

- 84 Pokud jde o londýnskou aglomeraci, je podle samotných údajů Spojeného království nesporné, že po uplynutí lhůty stanovené v dodatečném odůvodněném stanovisku neměla tato aglomerace ani čistírny odpadních vod v Beckton, Crossness a Mogden, které by zajišťovaly sekundární čištění všech městských odpadních vod odváděných do stokové soustavy v souladu s čl. 4 odst. 1 a článkem 10 směrnice 91/271 a zaručovaly, že vypouštění z nich odpovídá požadavkům písmena B přílohy I této směrnice, ani stokové soustavy v Beckton a Crossness s dostatečnou kapacitou v souladu s článkem 3 této směrnice.
- 85 Komise, jež vychází ze zprávy TTSS z února 2005, poukazuje na to, že každoročně docházelo přibližně k 60 vypuštěním odpadních vod z odlehčovacích komor v Londýně, a to i v obdobích mírných srážek, takže každý rok bylo do Temže vypouštěno několik milionů tun nevyčištěných vod.
- 86 Pokud jde o čistírny odpadních vod stokové soustavy v Londýně, tatáž zpráva ukazuje, že jejich kapacita je dostatečná za suchého počasí, avšak nikterak to neplatí v případě dešťových srážek.
- 87 Spojené království nepopírá skutečnosti uplatněné Komisí a připomíná, že je v současné době realizován projekt výstavby nového tunelu o délce 30 km pod námorně-říční částí Temže, který bude odvádět odpadní vody vypouštěné z odlehčovacích komor stokové soustavy a převádět je do čistírny v Beckton za účelem jejich čištění. Stejně tak je plánováno vybudování dalšího tunelu, tzv. Lee Tunnel, s cílem snížit vypouštění z odlehčovacích komor stokových soustav v Beckton a Crossness. Konečně probíhají renovační práce za účelem zvýšení kapacity čistíren odpadních vod v Beckton, Crossness a Mogden.
- 88 Za účelem ověření, zda Spojené království nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z článků 3, 4 a 10, jakož i přílohy I A směrnice 91/271, jak to tvrdí Komise ve svém žalobním důvodu, bude třeba rovněž provést přezkum uvedený v bodě 73 tohoto rozsudku.
- 89 Je nutno konstatovat, že Komise, jež vychází ze zprávy TTSS zmíněné v bodě 85 tohoto rozsudku a nezpochybňované Spojeným královstvím, která uvádí, že k frekvenci vypouštění, jakož i jejich objemu dochází nejen za výjimečných událostí, nýbrž i v případě mírných dešťů, jasně prokázala běžnost vypouštění odpadních vod do Temže.
- 90 Pokud jde o technologickou nemožnost snížit počet vypouštění odpadních vod stokové soustavy v Londýně, jakož i o nepřiměřenost nákladů ve vztahu k přínosu pro životní prostředí, je třeba poznamenat, že Spojené království v dubnu 2007 rozhodlo zahájit stavební práce navržené ve zprávě TTSS z listopadu 2005, spočívající zejména ve výstavbě nového podzemního tunelu. Technologická řešení problému stokové soustavy v Londýně tak existují a náklady na ně nemohou být považovány za nepřiměřené vzhledem k tomu, že Spojené království již přijalo rozhodnutí je realizovat.

- 91 Pokud jde o argument Spojeného království, že nelze mít za to, že nesplnilo své povinnosti, neboť od vstupu směrnice 91/271 v platnost byly vyhodnocovány projekty směřující k zajištění souladu s touto směrnicí a že stavební práce, o kterých bylo rozhodnuto, jsou nákladné a proveditelné pouze v rozpětí několika let, je třeba připomenout, že existence nesplnění povinnosti se musí posuzovat vzhledem ke stavu, v němž se žalovaný členský stát nacházel v době, kdy uplynula lhůta stanovená v dodatečném odůvodněném stanovisku, a že se členský stát nemůže domoci zamítnutí žaloby pouze z toho důvodu, že probíhají činnosti a práce, které v budoucnosti povedou k odstranění nesplnění povinnosti. Pokud totiž unijní zákonodárce nezmění směrnici ve smyslu prodloužení lhůty pro její provedení, členské státy jsou povinny dodržet původně stanovené lhůty (viz rozsudek ze dne 8. července 2004, Komise v. Belgie, C-27/03, bod 39).
- 92 Spojenému království tedy příslušelo včas zahájit postupy nezbytné k provedení směrnice 91/271 do vnitrostátního právního řádu tak, aby tyto postupy byly dovršeny ve lhůtě stanovené v čl. 3 odst. 1 první odrážce a čl. 4 odst. 1 první odrážce této směrnice, a sice dne 31. prosince 2000.
- 93 Komise tedy správně konstatovala, že zřízení stokové soustavy v Londýně (Beckton a Crossness) nesplňuje povinnosti stanovené v článku 3 a příloze I A směrnice 91/271 a že Spojené království tím, že nepodrobilo městské odpadní vody z londýnské aglomerace (Beckton, Crossness a Mogden) sekundárnímu nebo rovnocennému čištění v souladu s článkem 4 této směrnice, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají ze směrnice 91/271.
- 94 Z výše uvedeného vyplývá, že je nesplnění povinnosti, které Komise vytýká Spojenému království, prokázáno u všech aglomerací uvedených v její žalobě.
- 95 V důsledku toho je třeba shledat, že Spojené království tím, že nezajistilo:
- vhodné odvádění městských odpadních vod z aglomerace Sunderland (Whitburn) a londýnské aglomerace (stokové soustavy Beckton a Crossness), které mají populační ekvivalent vyšší než 15 000 PE, v souladu s čl. 3 odst. 1 a 2, jakož i přílohou I A směrnice 91/271, a
 - vhodné čištění městských odpadních vod z londýnské aglomerace (čistírny odpadních vod v Beckton, Crossness a Mogden) s populačním ekvivalentem vyšším než 15 000 PE, v souladu s čl. 4 odst. 1 a 3, článkem 10, jakož i přílohou I B směrnice 91/271,

nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z této směrnice.

K nákladům řízení

- 96 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu se účastník řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a Spojené království nemělo ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedenému uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

1) Spojené království tím, že nezajistilo:

- vhodné odvádění městských odpadních vod z aglomerace Sunderland (Whitburn) a londýnské aglomerace (stokové soustavy Beckton a Crossness), které mají populační ekvivalent vyšší než 15 000 PE, v souladu s čl. 3 odst. 1 a 3, jakož i přílohou I A směrnice Rady 91/271/EHS ze dne 21. května 1991 o čištění městských odpadních vod, a

— vhodné čištění městských odpadních vod z londýnské aglomerace (čistírny odpadních vod v Beckton, Crossness a Mogden) s populačním ekvivalentem vyšším než 15 000 PE, v souladu s čl. 4 odst. 1 a 3, článkem 10, jakož i přílohou I B směrnice 91/271,

nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z této směrnice.

2) Spojenému království se ukládá náhrada nákladů řízení.

Podpisy.